
Materiały z sympozjum "Kościół a Żydzi i Judaizm" zorganizowanego przez Akademię Teologii Katolickiej, (Warszawa, 5-6 VI 1989)

Collectanea Theologica 60/3, 7-9

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**MATERIAŁY Z SYMPOZJUM
„KOŚCIOŁ A ŻYDZI I JUDAIZM”****zorganizowanego przez Akademię Teologii Katolickiej
(Warszawa, 5—6 VI 1989)**

Staraniem Wydziału Teologicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i przy współpracy członków Komisji Episkopatu Polski do Dialogu z Judaizmem odbyło się w dniach 5 i 6 czerwca 1989 r. w Warszawie sympozjum pod hasłem *Kościół a Żydzi i judaizm*. O ile badania i otwarta wymiana myśli polskich i żydowskich historyków mają już pewną tradycję i notuje się w nich znaczne postępy, o tyle dialog teologiczny, usilnie zalecany przez Sobór Watykański II i nauczanie papieskie, znajduje się w Polsce jeszcze w powijakach. Ostatnio jednak i w tej dziedzinie dokonują się korzystne przemiany. Organizowane od 1985 r. przez krakowskie środowisko KIK-u *Tygodnie Oświęcimskie*, sesja *Religia i kultura żydowska*, która w 1986 r. odbyła się w Pieniężnie oraz międzynarodowe kolokwium *Żydzi i chrześcijanie w dialogu* w kwietniu 1988 r. w Krakowie i Tyńcu — to ważne wydarzenia potwierdzające, że dialog chrześcijan i żydów stał się faktem. Sympozjum w Akademii Teologii Katolickiej zgromadziło wielu, zwłaszcza młodych, teologów z całego kraju i stanowi kolejny krok w procesie pogłębiania i ożywiania międzyreligijnych kontaktów.

Otwarcia sympozjum dokonał dziekan Wydziału Teologicznego ATK ks. prof. dr hab. Jan Łach. W wystąpieniu, poprzedzonym wspólną modlitwą z Ps 123, wskazał na potrzebę współdziałania chrześcijan i żydów w obliczu zagrożeń ze strony tych, którzy chcieliby budować świat bez Boga. Wielowiekowa nieufność i wrogość wyznawców obu bratnich religii przesłaniała wyrazistość świadectwa o Bogu Jedynym. Owocem podjętego dialogu powinno być więc przełamywanie uraz i barier na drodze do pojednania oraz świadectwo autentycznej wiary religijnej.

Podczas sympozjum wygłoszono 5 referatów i 3 komunikaty, odzwierciedlające zarówno katolicki, jak i żydowski punkt widzenia. Ze strony żydowskiej głos zabrali dwaj prelegenci od dawna włączeni w dialog z Kościołem i chrześcijanami — dr K. Gebert i dr S. Krajewski, obaj z Warszawy. Ze strony katolickiej wystąpili: ks. doc. dr hab. R. Rubinkiewicz z KUL-u i dr S. Musiał TJ z Krakowa oraz teologowie ze środowiska warszawskiego, przede wszystkim związani z ATK (ks. dr W. Chrostowski,

ks. doc. dr hab. M. Czajkowski, mgr A. Kosiński). Jeden komunikat wygłosił teolog prawosławny — mgr M. Klinger z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Sympozjum zostało szeroko opisane w prasie i w periodykach naukowych, także za granicą. Całość materiałów ukazuje się po raz pierwszy i stanowi pełną dokumentację tego ważnego międzyreligijnego spotkania.

Na zakończenie sympozjum głos zabrał bp prof. dr hab. H. Muszyński, przewodniczący Komisji Episkopatu do Dialogu z Judaizmem. Dokonał syntetycznego bilansu dotychczasowych kontaktów i omówił ich perspektywy na przyszłość. Nawiązanie dialogu już się w Polsce dokonało. Niektóre inne Kościoły, zwłaszcza w Europie Zachodniej i w USA, osiągnęły w nim znaczne postępy. W naszym kraju wzajemne kontakty podjęto z pewnym opóźnieniem, lecz rozwijają się one dość intensywnie. Nie przebiegają bez zahamowań i trudności, stanowiących balast trudnej przeszłości. Dialog jest powinnością wszystkich wierzących w Chrystusa, którzy w ten sposób głębiej uświadamiają sobie i przeżywają własną tożsamość.

W teologicznym spotkaniu chrześcijan i Żydów uczestniczyło kilku znakomych gości, których obecność należy z satysfakcją odnotować. W pierwszym dniu gościł ambasador Mordechaj Palzur, szef Sekcji Interesów Izraela w PRL. W swoim wystąpieniu podkreślił, że trudna przeszłość polsko-żydowska nie może paraliżować wzajemnych stosunków. Trzeba nieustraszenie podejmować wysiłki służące zbliżeniu judaizmu i Kościoła. Jest to jedynie słuszna odpowiedź na zastarzałe obciążenia i obustronne urazy. Mając świadomość przeszłości trzeba zwrócić się ku przyszłości, a nie rozdrapywać stare rany. Ambasador ocenił sympozjum jako cenny przyczynek do zakończenia 20-letniej (od 1968 r.) nieobecności Izraela w Polsce po tysiącu latach obecności w niej Żydów. Drugiego dnia przybyli na obrady dwaj goście z Paryża: ks. Jean Dufardin, sekretarz Komisji Episkopatu Francji do Dialogu z Judaizmem, oraz ks. Pierre d'Ornellas, sekretarz kard. J. M. Lustigera. Ks. J. Dufardin z uznaniem odniósł się do podjęcia w Polsce dialogu z Żydami, oceniając swój udział w spotkaniu jako owocne doświadczenie. Wśród zagranicznych gości był również prof. J. H. Satterwhite z Bluffon College (USA).

W dwudniowej wymianie myśli wzięło udział prawie 60 uczestników. Byli wśród nich profesorowie teologii ze wszystkich liczących się ośrodków akademickich kraju, wykładowcy i przełożeni seminarij, doktoranci i studenci, dziennikarze prasy katolickiej, historyk, lekarz i literat. Referaty i komunikaty stały się przedmiotem żywych dyskusji, w których zabrało głos ponad 20 osób. Wśród zgłaszanych postulatów dominowało pragnienie, aby treści dyskutowane przez specjalistów upowszechnić na jak najszerszą skalę. Muszą one wpływać na praktykę życia chrześcijańskiego i docierać do

świadomości wierzących. Uczestnicy zgodnie podkreślili celowość organizowania teologicznych spotkań, które sprzyjają zbliżeniu wyznawców obu religii.

Uczestnicy sympozjum

1. ks. Roman Bartnicki
2. Sylwia Beier
3. Krystyna Bońkowska
4. ks. Tadeusz Brzegowy
5. ks. Waldemar Chrostowski
6. ks. Michał Czajkowski
7. ks. Jean Dufardin
8. ks. Franciszek Dylus
9. Teresa Fizia
10. ks. Stanisław Gądecki
11. Konstanty Gebert
12. ks. Marian Gołębiewski
13. ks. Zdzisław Grzegorski
14. ks. Stanisław Hareźga
15. ks. Grzegorz Ignatowski
16. ks. Stanisław Jankowski
17. ks. Franciszek Jarzembowski
18. ks. Piotr Jaskóła
19. Ewa Józwiak
20. Wojciech Kamiński
21. Michał Klinger
22. Andrzej Kosiński
23. Sławomir Kowalewski
24. Stanisław Krajewski
25. ks. Roman Krawczyk
26. Tadeusz Kubis
27. Anna Kuśmirek
28. ks. Wiesław Lauer
29. Andrzej Lazarowicz
30. ks. Andrzej Lewandowski
31. ks. Michał Magda
32. ks. Andrzej Miałchowski
33. ks. Stanisław Musiał
34. bp. Henryk Muszyński
35. Zbigniew Nosowski
36. ks. Pierre d'Ornellas
37. amb. Mordechaj Palzur
38. ks. Józef Pick
39. ks. Stanisław Pisarek
40. ks. Henryk Piwoński
41. Grzegorz Polak
42. Krzysztof Polak
43. ks. Ryszard Rubinkiewicz
44. ks. Ryszard Rumianek
45. James Satterwhite
46. bp. Piotr Skucha
47. ks. Józef Szamocki
48. ks. Kazimierz Torla
49. Jan Turnau
50. ks. Zbigniew Tyburski
51. ks. Bernard Wodecki
52. Michał Wojciechowski
53. Dariusz Zabłocki
54. Paweł Zduń
55. Franciszek Zmysłowski
56. Marek Żylak